

ARC Agricultural and Rural Convention

”Ett meddelande från det civila samhället till EU:s institutioner om den framtida jordbruks- och landsbygdspolitiken”

November 2010

Sammanfattning

Den 16 november 2010 kommer en bred allians av organisationer och nätverk i det europeiska civila samhället (ARC) att lämna in sina egna förslag till Europeiska kommissionen och andra EU-institutioner om en reform av EU:s jordbruks- och landsbygdspolitik under rubriken ”Ett meddelande från det civila samhället om jordbruks- och landsbygdspolitikens framtid”. Meddelandet är resultatet av sex månaders samråd, konferenser och förhandlingar mellan icke-statliga organisationer från hela Europa (se www.arc2020.eu).

Vi efterlyser en genomgripande översyn av politiken för både jordbruket och landsbygdens utveckling. Vi föreslår att politiken från och med 2014 ska omfatta följande:

- Ett **paradigmskifte inom jordbruket och livsmedelsindustrin**, från dagens dominerande industriella jordbruk och centraliserade livsmedelsindustri till hållbart jordbruk över hela linjen och ett varierat mönster för regional och lokal produktion och förädling av livsmedel, med närmare kontakt mellan jordbrukare och konsumenter och en stor omsorg om folkhälsan, miljön och djurens välbefinnande.
- En **ekonomisk, social och miljömässig förnyelse på landsbygden**, som bygger på samhällenas, kulturernas och resursernas styrka och mångfald och som är effektivt kopplad till ortsbaserad territoriell utveckling, med respekt för EU:s engagemang för social, ekonomisk och territoriell sammanhållning.

Denna vision av förändring grundas på en gemensam övertygelse om att EU måste uppnå hållbarhet och större rättvisa i Europa och världen. Vi måste utnyttja alla globala resurser på ett mer ansvarsfullt sätt, stoppa den stora förlusten av biologisk mångfald och radikalt minska utsläppen av växthusgaser. Vi måste trygga livsmedelsförsörjningen utan att EU blir beroende av andra kontinenters landresurser. Vi måste minska fattigdomen och ojämlikheten, den sociala utslagningen och de stora skillnaderna i fråga om inkomster och livskvalitet mellan regioner och människor inom och utanför Europa.

En ny europeisk politik

För att uppfylla dessa krav föreslår vi att den nuvarande gemensamma jordbrukspolitiken från och med 2014 ersätts av en **gemensam jordbruks-, livsmedels- och landsbygdspolitik**, med mål som går utöver målen i Romfördraget. Dessa nya mål bör omfatta livsmedelstrygghet, livsmedelskvalitet och folkhälsa, hållbara standarder inom jordbruket, miljöskydd, minskning av klimatförändringarna, stärkt landsbygdsekonomi och landsbygdssamhällellenas välfärd.

Denna politik bör genomföras med hjälp av två fonder, **Europeiska jordbruksfonden** inriktad på livsmedel och jordbruk, och **Europeiska landsbygdsfonden**, inriktad på större landsbygdsekonomisk och territoriell utveckling. Jordbruksfonden bör huvudsakligen omfatta övergripande åtgärder för alla territorier. Landsbygdsfonden bör tillhandahålla åtgärder som är skraddarsydd till enskilda områdens behov.

Europeiska jordbruksfonden

Våra förslag för jordbruket bygger på ett huvudkrav – hållbart jordbruk över hela linjen. Vi menar att dagens förhärskande ordning för Europas jordbruk och livsmedelsindustri är ohållbar. Den är beroende av omfattande användning av fossila bränslen och långa transporter av livsmedel och foder, slösar bort enorma mängder livsmedel, uppfyller ofta inte djurskyddsstandarderna, hotar jordmånens, vattenresursernas och ekosystemens tillstånd på lång sikt och leder till kontinuerlig minskning av sysselsättningen inom jordbruket. Genom denna ordning förlorar fattigare och mer marginell jordbruksmark sin livskraft.

Vi efterlyser en successiv övergång från industrialiserat jordbruk till hållbart jordbruk som bygger på jordbrukets och ekonomiernas regionala och lokala mångfald, använder icke förnybara resurser på ett förnuftigt sätt, respekterar djurskyddet, sätter sunt förnuft och ekologisk innovation inom jordbruket i centrum vid jordbruksrelaterade beslut och uppnår positiva miljömässiga, sociala och ekonomiska resultat.

Denna övergång måste vara vägledande för det framtida stödet till jordbrukarna. Allmänna subventioner som inte har samband med hållbara jordbrukssystem eller kollektiva nyttigheter kan inte berättigas politiskt. Stödet bör gå till hållbara metoder och miljöförvaltning. Det bör särskilt hjälpa små jordbruk och familj jordbruk i svåra områden och öka jordbruks- och landsbygdsekonomiernas mångfald.

Därför bör den framtida ordningen för stöd till jordbrukare omfatta

- tydligt fastställda hållbarhetsstandarder i jordbruket inom ramen för uppdaterade regler för bästa praxis, samt ett successivt genomförande av dessa regler,
- fortsatt direktstöd i grundligt förändrad form, utan hänvisning till tidigare produktionsresultat, med jämlik behandling av jordbrukare i olika delar av EU, regressivt och på villkor av hållbara metoder,
- stöd till små jordbruk och familj jordbruk samt bibehållen arbetskraft, genom att direktstödet storlek kopplas till jordbruksföretagets och arbetskraftens storlek,
- stöd till jordbrukare i randområden, bergsområden och andra mindre gynnade områden,
- förbud mot genetiskt modifierade organismer (GMO) i europeiskt jordbruk och livsmedel,
- ekonomiskt stöd för övergång till biodynamiska och ekologiskt inriktade jordbrukssystem.

Dessutom föreslår vi en ordning med riktat stöd till miljötjänster, bland annat

- harmoniserat stöd på villkor av tydliga miljöstandarder till jordbrukare, boskapsuppfödare, skogsarbetare och kooperativa föreningar som förvaltar jordbruk med högt naturvärde,
- stöd till miljöåtgärder inom jordbruket för att skydda ekologiska värden utöver vad som kan uppnås genom de stöd som nämns ovan,
- stöd till jordbruk i Natura 2000-områden, där markförvaltningen inte omfattas av de stöd som nämns ovan,
- stöd till koldioxidbindning i exempelvis våtmarker, skogsmarker eller varaktigt oplöjda betesmarker samt till bevarande av skogsmarker med högt naturvärde som tillhör jordbruksekonomin,
- stöd till investeringar i förvaltningen av vattenresurser, i anpassningen av jordbruks- och skogsbrukssystemen för att hantera klimatförändringarna, samt i återställandet av livsmiljöer inom jordbruket.

Som stöd för dessa förändringar föreslår vi nya strategier för handel, bistånd och livsmedelsförvaltning för att ge jordbrukarna en skälig avkastning och uppfylla kraven på hållbarhet, bland annat

- omförhandling av WTO:s regler för att införa rätten till livsmedelssuveränitet,

- avskiljande av jordbruket från andra näringsgrenar i världshandelsförhandlingarna,
- krav på hållbara standarder för importerade livsmedel,
- stimulerad produktion av djurfodersprotein i EU, som ett alternativ till importerat protein,
- enhetlig utvecklingspolitik, inbegripet stoppade subventioner till exporterade livsmedel,
- stöd till jordbrukare i utvecklingsländer för att de ska kunna upprätthålla eller utveckla hållbara jordbrukssystem,
- övervakning av livsmedelsmarknaden samt större öppenhet och insyn på marknaden,
- stärkta förhandlingspositioner för jordbrukare och konsumenter, så att de kan klara livsmedelsförsörjningen och uppnå skäliga livsmedelspriser.

Som reaktion på allmänhetens ökade medvetenhet om **livsmedelskvalitet och dess koppling till hälsan** föreslår vi att jordbruksfonden ska stödja

- allmän upplysning och utbildning, särskilt för barn, om livsmedel, kost och kopplingen till hälsan, hållbar livsstil, ansvarsfull konsumtion och därmed förknippade frågor,
- offentlig upphandling och catering inriktad på kvalitetsmässiga, naturliga, hälsosamma, näringsrika, djurvänliga och regionalt producerade livsmedel,
- strängare regler för all livsmedelsmärkning för att konsumenterna ska kunna förstå ursprunget, produktionsmetoderna, behandlingen och så vidare för alla livsmedel som är föremål för handel,
- kampanjer för att minska livsmedelsavfallet i alla delar av livsmedelskedjan,
- jordbrukare som sköter sin egen boskapsuppfödning och utsädesproduktion.

Europeiska landsbygdsfonden

Många landsbygdsregioner i Europa har allvarligt försvagats genom driftsgemenskapernas sammanbrott, handelns centralisering, ungdomars flykt och så vidare. Följden är ökande skillnader mellan regionerna, massmigration, förlust av socialt kapital och i vissa regioner övergiven men värdefull jordbruksmark samt förlust av miljö- och kulturvärden som bevaras genom jordbruket.

Den föreslagna **förnyelsen på landsbygden** bör inriktas på både ekonomisk och social utveckling, på innovation och tillämpade kunskaper, med stöd av bredare EU-strategier och resurser.

Fonden skulle följaktligen omfatta följande strategier för en **stärkt och varierad landsbygdsekonomi**:

- Åtgärder som främjar tillträdet till mark och kapital för små och medelstora företag.
- Stöd till övertagande av jordbruk och nya jordbrukare, inbegripet stöd till pensionering, jordbruk knutet till landsbygdssamhället och insatser av lokala myndigheter för att bevara lokalt inriktat hållbart jordbruk i tätorter och stadsnära områden.
- Modernisering av jordbruket för att främja effektiv produktion eller införa hållbara metoder eller variera jordbruket.
- Ökat EU-intresse för skogsbruk, med inriktning på att skapa arbetstillfällen genom hållbar förvaltning av skogsmarker, förädling av skogsprodukter och miljö tjänster.
- Investering i infrastruktur för telekommunikation i landsbygdsregioner.
- Insatser av lokalsamhällen, markförvaltare och företag för att starta eller utvidga företag som är inriktade på energihushållning eller produktion av förnybar energi.
- Utbyggnad av landsbygdsturismen, med dess koppling till miljö, mervärde och så vidare.
- Yrkesförberedande utbildning och yrkesutbildning, lärlingskap och liknande ordningar, fortbildning, rådgivning och kurser, gruppverksamhet och så vidare.

Denna breda ekonomiska inriktning bör omfatta följande strategier till stöd för den **regionala och lokala produktionen och förädlingen av livsmedel**:

- Upprättande och stärkande av regionala och lokala livsmedelssystem, som jordbruksmarknader, kooperativa jordbruksbutiker, jordbruk knutet till landsbygdssamhället och ett aktivt europeiskt nätverk för utbyte av bästa praxis mellan dessa system.
- Stöd till marknadsföring och märkning av regionala produkter på grundval av EU:s kvalitetsordningar (skyddad ursprungsbeteckning, SUB/skyddad geografisk beteckning, SGB/garanterad traditionell specialitet, GTS) och med stöd av den stora mångfalden i Europa när det gäller mattraditioner, gastronomi och besläktade delar av kulturarvet.
- Översyn av EU:s regler för att möjliggöra tillräckligt berättigade och övervakade undantag i fråga om hygien, slakt och andra regler för mycket små, små och medelstora företag.

Landsbygdsfonden bör även **stärka samhällena, tjänsterna och infrastrukturen på landsbygden**. Detta bör omfatta en dynamisk och uppfinningsrik inställning till utveckling i så kallade randområden eller mindre gynnade områden, som i lokalbefolkningens ögon kan vara centrala för deras liv och mycket gynnade i kulturellt eller miljömässigt hänseende eller på andra sätt. Strategierna bör omfatta

- stärkt socialt kapital i landsbygdsområden och förmåga för landsbygdssamhällen att delta i lokalstyret och den lokala utvecklingen,
- stärkt tillgång till tjänster och infrastruktur på landsbygden,
- erkännande av städernas centrala roll som centrum för det sociala, kulturella och ekonomiska livet i många landsbygdsregioner och behovet av att bevara tjänsternas spännvidd och kvalitet och se till att det finns en effektiv koppling och ömsesidigt stöd mellan tätort och landsbygd,
- en radikalt ny inställning till bevarandet av den sociala livskraften i samhällen som bygger på gamla försörjningsmönster och delvis självhushållande jordbruk,
- nya och uppfinningsrika sätt att tillgodose behoven för de fattiga och utsatta, uppbyggnad av dessa samhällens kollektiva självförtroende så att de kan ta initiativet till att förbättra befolkningens liv.

Vi föreslår att de insatser som stöds genom landsbygdsfonden ska bygga på integrerade subregionala utvecklingsstrategier som är utformade och förvaltade genom territoriella partnerskap mellan flera sektorer.

Forskning, utveckling, utbildning och innovation

Den nya gemensamma jordbruks-, livsmedels- och landsbygdspolitiken bör omfatta

- finansiering – genom EU:s åttonde ramprogram – till den tillämpade forskning, utveckling och innovation som behövs för att genomföra den politik vi förespråkar,
- aktiva program för upplysning, utbildning och utbyte av idéer och bästa praxis på EU-nivå och nationell nivå; i denna process bör europeiska nätverket för landsbygdsutveckling och de nationella landsbygdsnätverken spela en mycket mer dynamisk och öppen roll.

Förvaltning, finansiering och genomförande

De föreslagna strategiernas effektivitet kommer i hög grad att vara beroende av god förvaltning och genomförande samt tillräcklig finansiering. Den nya gemensamma jordbruks-, livsmedels- och landsbygdspolitiken bör i stort sett få samma andel av EU:s budget som för tillfället tilldelas den nuvarande gemensamma jordbrukspolitiken. Landsbygdsområden bör även hämta resurser från andra EU-fonder, nationella, regionala och lokala myndigheter samt företagssektorn och den civila sektorn. Den nya politiken bör omfatta

- en strategisk ram på EU-nivå för den gemensamma jordbruks-, livsmedels- och landsbygdspolitiken, som är helt harmoniserad med regional-, sammanhållnings-, social- och fiskerifonderna,
- strategiska ramar utarbetade av medlemsstaterna eller regionerna, vilka speglar den strategiska ramen på EU-nivå, med komplementaritet mellan olika operativa program,
- subregionala partnerskap som utarbetar och genomför territoriella utvecklingsstrategier, med befogenhet att genomföra alla relevanta åtgärder för dessa fem EU-fonder och särskilt alla åtgärder inom ramen för den föreslagna landsbygdsfonden,
- landsbygdssamhällellenas och deras intresseorganisationers aktiva medverkan i utformningen och genomförandet av utvecklingsprogrammen på lokal och subregional nivå.

**Detta är en sammanfattning av en längre version av meddelandet, som har offentliggjorts på ARC:s webbplats www.arc2020.eu.